

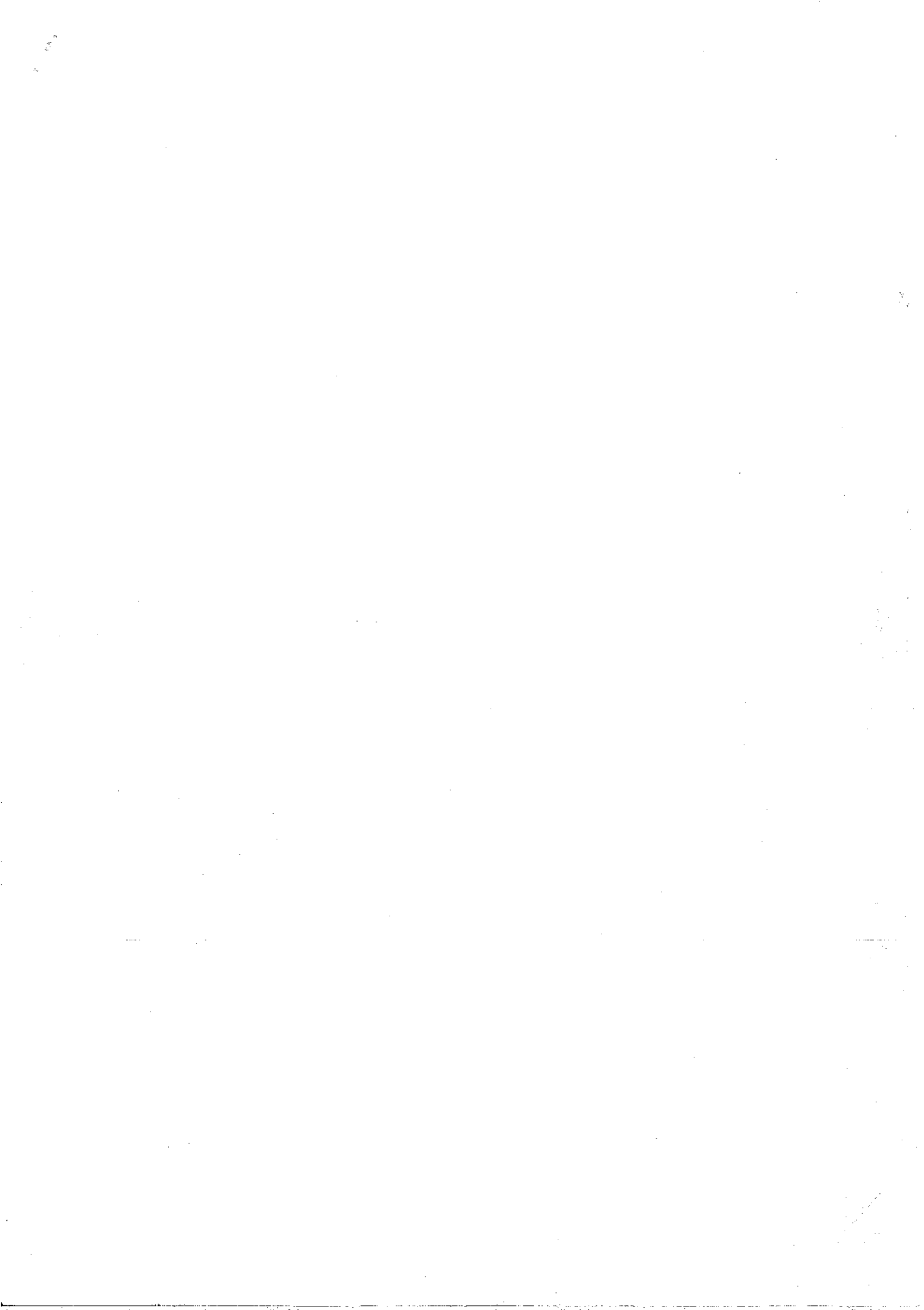
Lady Augusta Gregory

KULIAKTAN KULIAGA

Ceviren : Memet Firat

Sinan E...

...

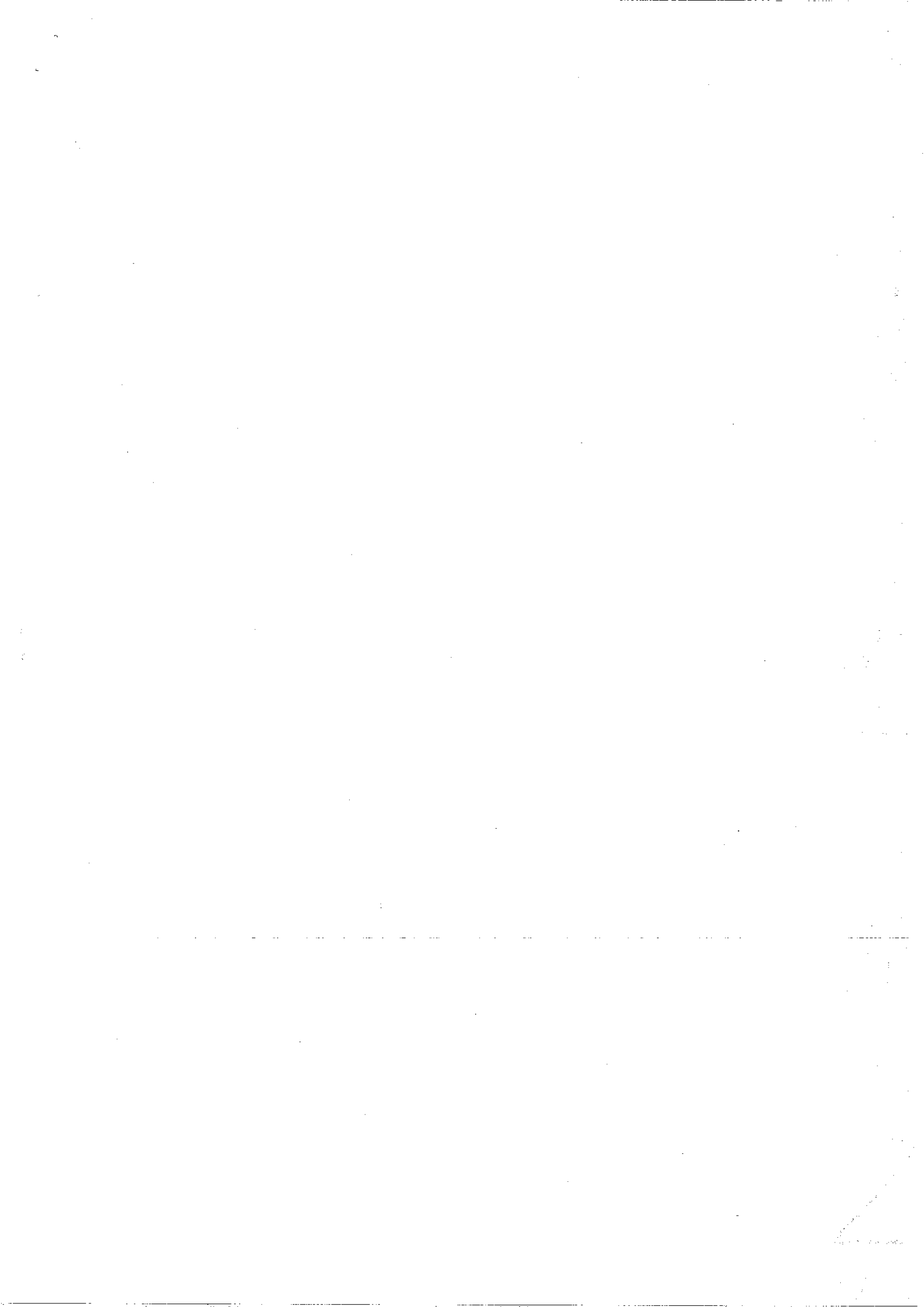

KİŞİLER

BARTLEY FALLON
MRS. FALLON (MARY)
JACK SMITH (Carmen'in sağl. adamı)
SHAWN EARLY (Adam)
TIM CASEY
JAMES RYAN (pipolu adam)
MRS. TARPEY (elmadı, sağır)
MRS. TULLY (BLADET)
JO MULDOON (bir polis)
KOMİSER, (İngilizcesinde MAGISTRATE)

YER: Bir pazar yerinin ucı. Bir elma sevgisi, tezgâh. Yanında
Mrs. Tarpey oturuyor. Komiser ile Polis girerler.

- 1 KOMİSER : Yeşil Pazar dedikleri bu, hal Öküzü, mandası, ineği,
koyunu, hepsi üst üste. Üstelik de çanmur, çanmur, çanmur! Her şey
karmakarışık. İğrenç bir görüntü!
- 2 POLİS : Doğru, öyle gerçekten.
- 3 KOMİSER : Uygunsuz işler de döner burda sanırım, değil mi?
- 4 POLİS : Döner.
- 5 KOMİSER : Kavga dövüş?
- 6 POLİS : Olur arada bir.
- 7 KOMİSER : Çoğu tarla yüzünden şüphesiz?
- 8 POLİS : Öyle.
- 9 KOMİSER : Onun bunun işini bozmak? Hayvanları sakatlamak?
Evlere ateş etmek?
- 10 POLİS : Bir zamanlar olurdu, gene de olabilir.
- 11 KOMİSER : Kötü, çok kötü. Daha ileri de giderler mi yoksa?
- 12 POLİS : İnsan bu! Gımeze desem yalan olur!
- 13 KOMİSER : Hımm! Öyleyse, adam öldürme de var işin içinde! An-
laşılan, buraları uzun zaman gözden uzak kalmış! Başına buyruk
insanlar yatağı! Her şey yoluna girer yakında. Mümm olurlar,
mümm! Bu işin üstüsyıma ben. Andaman Adaları'ndayken tek bir
bağatısızlığa uğramadım. Evet, evet, yakında her şeyi yoluna ko-
yarız burda da... Ne sayıyor o kadın, şurada ki?
- 14 POLİS : Elma satıyor - bir de şeker, çocuklara.
- 15 KOMİSER : Bak bakalım, aralarında kaçak bir şeyler saklı olmasın
- kaçak içki satar bunlar, ya da başka şeyler. Ne tuz kaçakçıları

yakalardık Andaman Adaları'ndayken!

POLİS (kollaya kollaya tezgâha yaklaşıp, bir elma klime'sini dar-
madığın eder) : İçti yok burada - tuz da yok.

KOMİSER (Mrs. Tarpey'e) : Burul mısın, iyice tanur mısın bu ka-
sabayı, kadının?

MRS. TARPEY (eline bir iki elma alıp İleri doğru tutar) : Dükinesi
iki penny, bayım.

POLİS (başararak) : Kasabayı tanur mısın diye soruyor! Yeni komi-
ser!

MRS. TARPEY (ayağa kalkar, belden eğilerek acele bir selam ve-
rir) : Kasabayı tanur mısın? Tanırım yaa, elbette!

KOMİSER (başararak) : Ne iş yapılır burada, belli başlı?

MRS. TARPEY : İş, ha, iş mi? Evet! Ne iş yapacaklar, birbirleri-
nin işine burununu sokmaktan başka!

KOMİSER : Neyle geçinirler demek istiyorum, ticaret filan?

MRS. TARPEY : Ne ticaretil Bol bol gene ticaretil yapar onlar.

KOMİSER : Anlaşıyor, bir şey öğrenilmez bundan.

(Ağzında pipoyla James Ryan girer. Komiser'i görünce, pi-
posunu eline alarak bir acele döner, çıkar.)

KOMİSER : Şu adamın piposunun dümanı yeşilimsiydi; belki de ka-
cak tüttün üretiyordur evinde! Keşke teleskopumu da getirseydim

buraya. Hadi Postaneye gidelim de, bir telgraf çekeyim, gönder-
sinler. Çok işime yarayıştı Andaman Adaları'ndayken. (Komiser

ile Polis soldan çıkarlar.)

MRS. TARPEY : Camı çıkasica Jo Muldoon, elmalarımı darımadığın
ett. (Elmaları sıralamaya başlar.) Yeni komisere kendini göste-

recek... (Bartley Fallon ile Mrs. Fallon girerler.)

BARTLEY : Doğru, yoksul bir memleket burası, bolluk içinde bir
memleket değil, sıkıntı çekerek yaşıyoruz. Ama Amerika'ya git-

miş olsaydım, çoktan ölmüştim şimdiye kadar!

MRS. FALLON : O da doğru, öyle! (Sepetini bir fıçının üstüne ko-
yar, pelerininin altından çıkarıldığı paketleni işine yerleşirmeye

başlar.)

BARTLEY : Üstelik Amerika'da da ölmek kolay iş değilmiş hanı.
Dünyanın parasızmış bir ölüyü gömmek. Yoksul adamın ben,

neme gerek!

MRS. FALLON : Sen hiç kötüm, Bartley Fallon, ben istediğinden
Alâ gömerim seni burada; hele bir öl bakal!

MRS. FALLON : Hadi bırak şimdi ölüm sözünü. Daha en aşağı yir-
mi yıl yaşarsın sen.

BARTLEY (deriz bir iç çekişyle) : Yirmi yıl sonra da artık çok yaş-
lı olurum çabun, elim ayagım tutmaz.

MRS. TARPEY (döner, onları götürür) : Günaydın, Bartley Fallon;
günaydın Mrs. Fallon. Bee, Bartley, bugün sızlanaacak bir şey bu-
lanayacağımı korkarım; herkesin işi iyi gitti, "Bundan iyi pazar

olmaz," diyorlar.

BARTLEY (sesini yükseltmekle) : Hiç de iyi bir pazar olmadı, Mrs.
Tarpey. Karnakarışık bir pazar işte! Herkes birbirini kazkılıyor!

Hem daha göğünü istemezse insan, elde edebileceğini de bula-
maz sonra. Bana da hep öyle oluyor yal Ne satayım desem, ucuz-

lat, elimde kalır; ne alayım desem, yükseldikçe yükselir. Şu dün-
yaya bir uğursuzluk mu inecel, hemen gelip beni bulur; hem de

şirtilsiyle, tohumluk patateslere üşüşen kargalar gibi!

MRS. FALLON : Hadi bırak şimdi uğursuzluk sözünü de, Jack
Smith'in tırktışını dinle, bak, ne güzel söylüyor.

(Jack Smith'in tırktışını duyulur.)

Dedim, sevdiğim,
Bir tek ev öte na şıracaktı,

O ne o acaba
Benim mi o çocuk kucakta!

Kuşu gibi
Dalgalardan dalgaya atlayıp

Koştüğün karnısı
Kurmuş saçlı adamını!

(Jack Smith girer, kırmızı saçlı bir adam; elinde bir yaba.)

MRS. TARPEY : Güzel bir tırktı olsa gerek ama, duyuyorum ki...

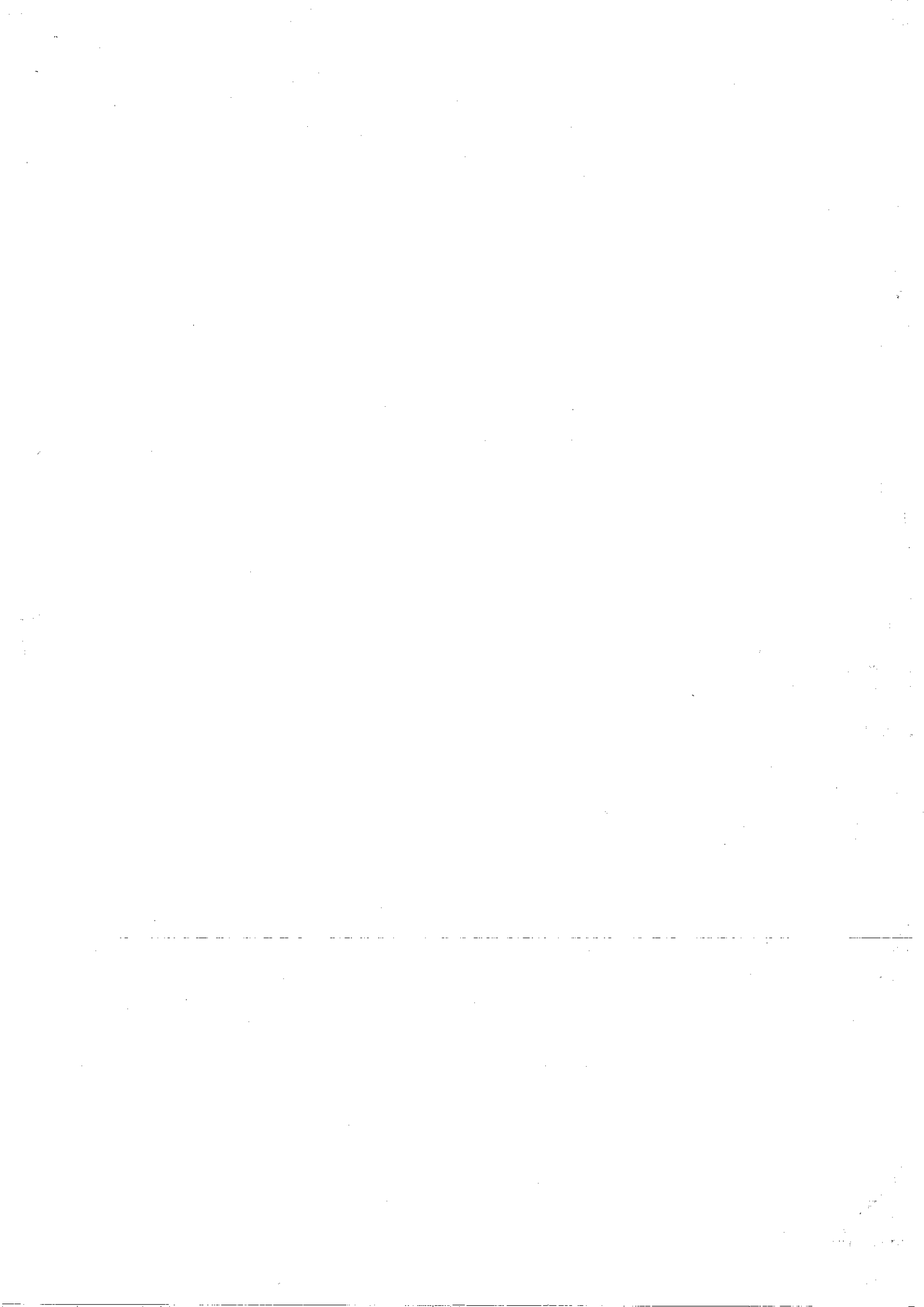
MRS. FALLON (başararak) : "Kırmızı Saçlı Adamın Karnısı" nı söy-
liyor.

MRS. TARPEY : Aaa, bilirim. Çok güzel tırktıdır! (Onlara arkası-
rı dönüp elmalarını sıralamaya devam eder.)

MRS. FALLON : Tırktışını söylüyorsun ama, karın yok yanında,
Jack Smith?

JACK SMITH : Eyde çamaşır yıkıyor; ylkamayı bitirdi ya, çit'e ser-
miş kurusunlar diye, bırakıp gelmeye korktu; gelen geçen çok, ne

de olsa; yabancılar da pazara gelmedim zaten; Karacayır'a gidiyorum;
Ben kendim de pazara gelmedim zaten; Karacayır'a gidiyorum;
ortunu kaldırmak için anlaşıma yapmışım da biriyile. Bugün baş-
larsak iyi olur. (Yabayı yere bırakıp piposunu yakar.)

76 Lady Gregory

- 43) BARTLEY : Başlırsanız da bir iş çıkaramazsınız bugün. Arkasından tüne kalmaz, yağmur bosanır. Benim bir yere gidip de tepeden tırnağa islanmadan eve döndüğün sayılıdır.
- 44) JACK SMITH : Sen ne yapı biliyor musun, Bartley, bakın yağmur yağmıyor, delik bir kovaya su doldur çesmeden, şapka yerine onu taşı kafanda, sonra da istediğin gibi sızan dur.
- (Bir ses duyulur : "Deeh, deeh, ha canına yaradığının hayvanı! Deeh, yırtısene ulan!")
- 45) JACK SMITH : Şu Pat Ryan'ın kısırağna bakın, nasıl tırtık kalabalıktan, geri basıyor arabayı, ama arkasında da Shaughnessy'nin boğaları var! Korkma, Pat, geliyorum, korkma, tutarım şimdi ben onun başını! (Çıkar; yabayı bırakmıştır.)
- 46) MRS. FALLON : Hadi biz de gidelim artık evimize. Bittin aldıkları maza yerleştiğin sepete. Aa, bak, yabasını unuttu Jack Smith! Sonra arayacak! (Seslenir.) Jack Smith! Jack Smith! - Kalabalığa karıştı gitti - koş arkasından, Bartley, sonra arayacak, koş götür şimdi.
- 47) BARTLEY : Şimdi yetiştim ben ona. Burada bırakırsak yürüttiler nasıl olsa. Dur bakayım! (Aceleyle yabayı yerden alırken sepeti devirir.) Bak şimdi şunul Koca pazarda bir tek sepet devrilsen, bil ki bizim sepetimizdir! (Sığdan çıkar.)
- 48) MRS. FALLON : Hadi sen del Önlüne bakmazsan, böyle otur elbette, kendi kabahatini! Sabahdan akşama. Kadar uğursuzluktan, tahsizlikten söz ederse bir insan... Canı çıkarsa! Yeni aldığın yunmurtahlıklara bakın yerlerde - şekerin de kâğıdı yırtılmış, iki kilo şeker...
- 49) MRS. TARPPEY (arkasına dönerek) : Ah, Tanrıml Mrs. Fallon, ne oldu sepehimize?
- 50) MRS. FALLON : Vardı, devirdi, ne olacak, deli gibi! (Toplamaya koyulur.) Şu şeker bakın, nasıl toplayayım ben, bunu, sonra da çay içmez şeker yok diyel iyisi mi gidip yeniden alayım! Bana ne, kendi kesesine zararlı (Tim Casey girer.)
- 51) TIM CASEY : Bartley Fallon nerede, Mrs. Fallon? Bir şey danışacağım da ona, eve girmeden yakalayayım diye koştum arkamdan; alık başında adamdır Bartley.
- 52) MRS. FALLON : Keşke eve gitmiş olsaydı! En iyisi o olurdu, alışverişini ettin, git işte evine! Keşke hiç gelmeseydi benimle! Nerede diye sordun, değil mi? Şu yana gitti az önce! (Dirseğiyle işaret eder.) Jack Smith'in arkasından koştu, elinde yabayla. (Soldan girer.)
- 53) TIM CASEY : Jack Smith'in arkasından mı koştu, elinde yabayla!

- Duyulmamış şey! İnanılır şey değil! (Bağırarak.) Siz duyduunuz mu, Mrs. Tarpey, duyduunuz mu olanı?
- 54) MRS. TARPPEY : Yoo, bir şey duymadım ben. Ne olmuş?
- 55) TIM CASEY : Anladığın, Jack Smith ile Bartley Fallon atışmışlar biraz, sonra Jack kaçmış, Bartley de elinde bir yabayla kovalamaya başlamış onu!
- 56) MRS. TARPPEY : Öyle mi? Yaa, ne de çabuk oldu bu işler! On dakikaya bile olmadı belki, ikisi de şuractaydı, Bartley eve gidiyordu, Jack da Karagöyü'ü; şu polis olacak Jo Muldoon emalarını darımadığın etti de, onları sıralıyordum, sonra bir dönüp bakımdı, Jack Smith gitmiş, Bartley Fallon da gitmiş, Mrs. Fallon'un sepeti devrilmiş; her şey saçılmış ortalağa - çay buraya - iki kilo şeker oraya - o yeni aldığı güzelim yunmurtahlıklar şuraya... Bak, şimdi, görüyor musun sağduğun bana ettiğini, ne oldu, kayga neden çıktı, onu bile duymadım! Dur bir dakika, James Ryan'ı görürüm şurada, bir koşu gidip anlatıvereyim ona; o konuşsundur Bartley'in. Duymazsa çok yazık olur, hem de dardılır sonra, bilirdünüz de, bana niye söylemediniz diyel
- (Çıkar. Shawna Early ile Mrs. Tully girerler.)
- 57) TIM CASEY : Dinle, Shawna Early! Siz de dinleyin, Mrs. Tully! Neler olmuş, neleri Jack Smith ile Bartley Fallon kavga tutmuşlar; her Jack bir tekne savunmuş Mrs. Fallon'un sepetine, hadi her şey yerlere; sonra Bartley onun üzerine saldırmış elinde yabayla; Jack bakmış papuç pahalı, başlamış kaçımaya; Bartley de arkasından... Bakın yerde şekerler!
- 58) SHAWNA EARLY : Doğru mu söylüyorsunuz? Aaa, inanılır şey değil, Bartley Fallon, o kadar sessiz bir insan olsun da...
- 59) MRS. TULLY : Ben hiç de şaşmadım. Hiç sevmem o adamın bakışını zaten, böyle bir tuhaf bakar insanın yüzüne. Jack'ı da o bakışıyla korkutmuştur.
- (James Ryan ile Mrs. Tarpey girerler.)
- 60) JAMES RYAN : Az buç şey değil Mrs. Tarpey'in anlatıkları! Dese-nize ki polisle komiser de onun için geldiler buraya. Ben de, ne doluyor bunlar diye düşünüyordum az önce kendi kendime.
- 61) SHAWNA EARLY : Polis de mi karışmış işe? Öyleyse Bartley Fallon bir şey yapıp Jack'a, yaraladı belki del Gösteriş olsun diye kavga edecek degiller ya!
- 62) MRS. TULLY : Yaralamıştır, yaralamıştır! Ne insanlar öldürülüyor yabayla!
- 63) JAMES RYAN : Durun ben Kelly'nin meyhanesine koşayım da, anlatayım olanı biteni! (Çıkar.)
- 64) TIM CASEY : Jack Smith'in yeğeni kuzularını satmış, duruyordu

orada, kilisenin gününde; ben de gidip ona söyleyeyim. (Çakar.)
 65 MRS. TULLY : Ben de bizim komşuları görüyorum şurada, gidip onlara anlatayım bari. (Çakar)

66 SHAWN EARLY : Ben de pazarın şu yanına gideyim öyleyse; bir orası kaldı. (Shawn Early çıkarken Mrs. Tarpey onu tutup durdurur.)

67 MRS. TARPEY : Şey, bir dakika Shawn Early' gitmeden bir şey so- racam sana: Jack Smith'in karısını gördün mü bugün, Kitty Keary'yi?

68 SHAWN EARLY : Gördüm. Ben gelirken evindeydi, çitin üstüne bir keten çarşaf sermişti kurusun diye, oyalanıyordu oralarda; çarşaf yıkarım anlaşılan!

69 MRS. TARPEY : Ne yapıyordun dedim?

70 SHAWN EARLY (uzaklaşarak) : Çitin üstünde keten çarşaf kuru- tuyordu. (Çakar.)

71 MRS. TARPEY : Çitin üstünde keten mi kurutuyordun! Tanrım sen bize acı! Jack Smith ölmüş de, karısı kefenini dikmiş, yıkarım, ku- rutuyor! (Seslenir.) Niye bunu daha önce söylemedin bana, Shawn Early? Ah, ne kötü şey bu sağırıklı Dünyanın yarısı ölüp gitsen benim haberim olmayacak, farkına bile varmayacağım hiç- bir şeyin! (Oturup sallanmaya başlar.) Ah, benim zavallı, tatlı, ci- ci, kırmızı saçlı Jack Smith'im! Aaaah, aaaa, aah! Güle oynaya işi- ne gidiyordun, ne de neşeliydi! Böyle güpegündüz, gün ortasında kara topraklara mı düşürdüler seni! Aaaa, aaaa, aah!

(Tim Casey girer.)

72 TIM CASEY : Ne oldu, Mrs. Tarpey? Ne oldu ben yokken?

73 MRS. TARPEY : Ah, benim zavallı Jack Smith'im!

74 TIM CASEY : Yakalamış mı Bartley?

75 MRS. TARPEY : Ah, zavallı yavrucak!

76 TIM CASEY : Öldürmüş mü yoksa?

77 MRS. TARPEY : Boylu boyunca sermiş Karaga'yı'!

78 TIM CASEY : Sen bize acı, Tanrım! Gerçek mi bu?

79 MRS. TARPEY : Ölütken bir papaz bile bulunamamış yanındal

80 TIM CASEY : Kim söyledi bunu size?

81 MRS. TARPEY : Karısı kefenini bile hazırlamış. (Oturduğu yerde dogrulur, gözlerini siler.) Onu da herkes gibi gömerler mi dersin,

gece beklemler mi başında?

(Mrs. Tully, Shawn Early, James Ryan girerler.)

82 MRS. TULLY : Kavga'yı duymayan kalmamış pazarda.

83 MRS. TARPEY : Ah, Tanrım! Buz gibi, ölü Belki de konuştuğu son insan bendim!

84 JAMES RYAN : Sen bizi kornu, Tanrım! Öldü, öyle mi?

85 TIM CASEY : Ölmüş, yaal! Karısı cenaze hazırlıma bile başlamış!

86 SHAWN EARLY : Ne içten pazarlıklı, ne yılan herifmiş bu Bartley Fallon böyle, değil mi?

87 MRS. TULLY : Bir sebebi vardır elbette. Durup dururken kimse- kimseyi öldürmez. (Mrs. Tarpey'e sesini yükselterek.) Kavga ne- den başladı, Mrs. Tarpey?

88 MRS. TARPEY : Hiç bilmiyorum. Onları son gördüğümde, Jack Smith şurada duruyordu, Bartley Fallon da şurada durmuş, hiç- sesini çıkarmadan, "Kırmızı Saçlı Adamın Karısı"nı dinliyordu.

89 MRS. TULLY : Yaal! Duyuyor musun, Tim Casey? Duyuyor musu- nuz, Shawn Early, James Ryan? Bartley Fallon bu sabah, burada- kırmızı saçlı adamın, yani Jack Smith'in karısıyla konuşuyormuş.

Kitty Keary ile! Hem dinliyormuş onu tatlı tatlı; hem de fişil fişil fışıldıyorlarmış anlayacağınız! Desenize kavga o yüzden çıktı!

90 SHAWN EARLY : Kocası evden çıkar çıkmaz, o da arkasından fir- ladi demek sokakal Herhalde birisi de gördü, haber verdi Jack Smith'e!

91 TIM CASEY : Ben hiç bilmiyordum bunu doğrusu, Bartley Fal- lon'un Jack Smith'in karısıyla işi pişirmiş olduğunu!

92 MRS. TULLY : Nerden bileceksin? Sokaklara çıkıp, "Biz işi pişir- dik," diye bağracak degillet yal Mrs. Fallon bilmiyordu; ben yanlarındaki evde oturuyorum, ben bile bilmiyordum; Jack Smith de yeni öğrendiğine göre, sana kim söyleyecek, Tim Ca- sey!

93 SHAWN EARLY : Öyleyse Kitty'ye de Bartley Fallon bakacak- bundan sonra; giyimü, boğazı, hal Kimse acıyıp da yardım etmez burada öyle kötü kadınlara.

94 TIM CASEY : Nerden bakacak! Kendi karısı var bir kere. Dini mi değiştirecek onu boşamak için?

95 JAMES RYAN : Amerika'ya götürür Kitty'yi, orada evlenirler.

96 SHAWN EARLY : Haa! Kitty'li mi, Kitty'siz mi, onu bilmem, ama inanın bana, şu anda Amerika'nın yolunu tuttu öl! Buraya gelirken, yeni komislerle bizim polis Jo Muldoon'u gördüm, bir acele postaneye daldılar; hallerinden belliydi telgraf çekmeye gi- tikleri; Queenstown'a telgraf çektiler herhalde; vapura binirken yakalansınlar Bartley'i diye!

97 MRS. TULLY : Anlaşılan, Kitty Keary de kaçtı onunla! Cenaze ha- zırlığı yapıyor sözdüme hiç inanmayayım, çoktan uçmuş gitmiştir o- dal! Zavallı Jack Smith! Daha cesedi solumadan, daha dışıstı tar- lalarda yatarken kaçtı gitti karısı!

(Mrs. Fallon girer.)

98 MRS. FALLON : Nedir bu böyle bütün kasaba çalkalanıyor! Siz ne

konuşuyorsunuz burada? Siz de mi benim sevgili Bartley Fallon'umla uğraşıyorsunuz yoksa? Siz de mi yalanlar uyduruyorsunuz, yok Bartley, Jack Smith'i kovalyormuş, yok öldürecekmiş! Bir sürü zıval! Ne diye kalktı geldi sanki bugün bu pazar! Keşke gelmez olsaydı!

109 JAMES RYAN : Sınırlanmayın, Mrs. Fallon. Bilin ki şu pazar yerinde sizin için tizilmeven, size acımayan tek bir insan yok!

100 MRS. FALLON : Bana acımayan, öyle mi? Ne diye acıyacaktınız bana? Siz kendinize acıyan öncel! Nasıl kalkacaksınız balkalam bu kadar yalavna altından! Yüzünüz kızarmayacak mı? Heem bütün bunların hesabını vereceksiniz bir gün Tamr katında! Dürüst bir insanı lekelenmek kolay mıymış, götürsünüz o zaman! Benim zavallı kocamı tüzümtüden öldürmek istiyorsunuz! Evet, evet, ona uğraşıyorsunuz!

101 SHAWN EARLY : Siz tizilmevin, Mrs. Fallon, bizim polisler öyle pek aktılı değildir. Nasıl olsa, kaçar, kurtulur kocanız.

102 MRS. TULLY : Ama yakalayıp da boynuna ipi geçirilirse, kimse de yazık oldu demez sanırım!

103 MRS. FALLON : Yaaaa, Bridget Tully, demek öyle, demek sen de böyle düşünüyorsun! Yüksekten yüksekten şu konuşuşuna da bakal! Gören de bir şey sanacak! İp, öyle mi? Sen Martin Tully'nin evine geldiğinde çeyizini bağlayacak ipin vardı, değil mi? Ne getirdin çeyiz olarak? Bir bartanye mi, bir penny para mı, iki kat elbise mi? Ne çeyiz vardı ki ipin olsun bağlayacak! Bir de burunun kaf dağında! Yüksekten yüksekten konuşuyorsun! Seni adam yerine koyduk çünkü! Ben tam yetmiş İngiliz lirası, iki de koca kuşuğu yatak getirdim kocamın evine gelirken! Yaaaa! Bir de gerim gerim geriniyorsun karışında! Bir sürü çeyize gelmiş bir arayal! İp, ha? Bütün bu kasaba yalanlarla, düzençilerle dolu; yarım bardak viski tutuşturdu mu ellerine, asnadıkları kimse kalmaz yeriyüzünde. (Gitmek için döner.) İnsan dediğin gözüyle görmediği şeye şıp diye inanmaz böyle! Jack Smith'i öldürecekmiş, öldürmüşmüş! Nerde kaldı bu Bartley del! Gele de, sona erse bu saçmalar artıkl! Benim iyi, sessiz kocacığımı! Birtek arkadaşada şımı! Karıncadan zarar gelir de, ondan zarar gelmez insan! Ama bugün yaptıklarından sonra, içinizden birkaçını kutu kutu kesse, doğrasa, gene de günaha girmez! (Seslenir.) Bartley! Bartley! Bartley! Neredesin? (Çakar.) Bartley Fallon'u görüyor musun?

(Hepsi dönüp bakarlar arkasından.)

104 JAMES RYAN : İnanmıyor bir türlü! Kolay değil! Tamr yardımcısı olsun!

(Sağdan elinde yabıyla Bartley Fallon girer.)

105 BARTLEY : Hep söylerim ya kendi kendime, şu yeriyüzünde her kötülik gelip beni bulur!

(Hepsi dönüp onu görürler.)

106 BARTLEY : Al sana, şimdi de bu yaba elimde kaldı işte! Kim ne reyim, neyeye bırakayım, bilmem ki! Bir kurulsam şundan da, çekip gitsen diye bakıyorum - Oooo, burada mısın, Shawn Early? (Yabayı uzatır.) Seni gördüğüm çok iyi oldu. Sen herhalde daha bir zaman kalacaksın pazarda, benim gibi hemen gitmek zorunda değilisin - Bu yabayı birine vermeden nasıl gideyim!

107 SHAWN EARLY (geri çekilerek) : Yok, yok, ben alamam, Bartley Fallon, çok teşektür ederim!

108 BARTLEY (elma sevgisine, tezgâha dönerek) : Görtüyor musunuz başına gelenleri, Mrs. Tarpey; şuradan almıştım bunu, tezgâhın altına bırakayım bari. Orada kimse işmez, görmeyiz bile; sonra Jack Smith gelince -

109 MRS. TARPEY : Al onu oradan bakayım, sâkın bırakayım deme! Sen benim başımı mı yakmak istiyorsun, sürüm sürüm sürüneyim sonra, değil mi? Polis gelip onu orada bulacak - (Bartley'i iter.)

110 BARTLEY : Konuşuşuna yakışır mı bu yaptığın, Mrs. Tarpey, hiç yakıştıramadım bunu sizen! Ben bu kadar taşıyayım şu yabayı da, oradan oraya koşturayım, dört döneyim pazarda, hiçbir yerlere bırakmayayım, ne olur ne olmaz diye - sonra siz!.. Keşke elimi sürmeseydim, keşke hiç karışmasaydım bu işle!

111 JAMES RYAN : Yaa, çok yazık oldu, çok!

112 BARTLEY : Senahr mısın, James Ryan? İyi adamıdır sen, komşuluğun ne demek olduğunu bilirsün.

113 JAMES RYAN (geri çekilerek) : Senin için yapmayacağım şey yoktur, Bartley Fallon, ama bunu isteme benden!

114 SHAWN EARLY : Bak, sana açılca söyleyiorum: Bugün olanlar için kimseden yardım bekleme boşuna. Tarla yüzünden olsaydı, hadi anlardım ama -

115 BARTLEY : Ne yapalım, kimse almazsa, ben de götürür polise veririm.

116 TIM CASEY : Hah, onlar bayıla bayıla alırlar işte!

(Gülüşmeler.)

117 MRS. TULLY : Kitty Kearry'yi de oraya getirecekler nasıl olsun!

118 MRS. TARPEY (öne arkaya sallanarak) : Zavallı Jack Smith'in ce-naze parasını, kim verecek acaba?

119 BARTLEY : Jack Smith'in cenazeşi mi!

120 TIM CASEY : Görtürüp bir çukura atacak degiller yal Elbette bir cenaze töreni yapılacak! Yoksa onu da mı çok gördün zavallı!

- adamcağın? BARTLEY : Jack Smith öldü mü! Kırmızı saçlı Jack Smith! Kim söyledi bunu size?
- 121 SHAWN EARLY : Kasabada duymayan kalmadı.
- 122 BARTLEY : Peki, nasıl olmuş, neden ölmüş?
- 123 JAMES RYAN : Sen bilmiyorsun, değil mi, Bartley Fallon! Önce kovaladığını, sonra da sırtına saplanan bir yabıyla öldürüldüğünü bilmiyorsun, değil mi!
- 124 BARTLEY : Yabıyla mı!
- 125 SHAWN EARLY : Oğustanın Karacağı'nda bulunduğunu da bilmiyorsun, değil mi!
- 126 BARTLEY : Karacağı'nda mı!
- 127 TIM CASEY : Polisi bu işi yapan adamın arkasında olduğunu da bilmiyorsun, değil mi!
- 128 BARTLEY : Yapan adamın mı!
- 129 MRS. TULLY : Karşı yüzünden, Kitty Keary yüzünden öldürüldüğünü de bilmiyorsunuz sanırım!
- 130 BARTLEY : Kitty Keary mı! Kararı mı! (Şaşkınlık içinde oturur oraya.)
- 131 MRS. TULLY : Şimdi ne diyeceksiniz bakalım, Bartley Fallon?
- 132 BARTLEY (haç çıkarır) : Ben elimde şu yaba, buraya geliyorum de, bu haberle karşılaşacağım! Oturdüğüm yerden kalkabileceğim gücü bulabilirsem iyi, ayaklarını beni eve kadar taşırsa iyi!
- 133 TIM CASEY : Bakın, çocuklar, yeni komiserle Jo Muldoon! Burada uzaklaşalım biz.
- 134 SHAWN EARLY : Doğru. Bu işe hiç karışmamak en iyisi.
- 135 JAMES RYAN : Böylesine kötü bir insan da olsa, kimseye zararını dokunusun istemem hayatta, içim elvermez. Tanık yazarlar da... (Tezgâhın arkasında duran Mrs. Tarpey'den başka, hepsi bir acele çıkarlar. Bartley oturduğu yerde kalakalmıştır. Komiser ile Polis girerler.)
- 136 KOMISER : Anladımın bu kasabanın ne biçim bir yer olduğunu ama, doğrusu daha böyle gelir gelmez, gördüğüm ilk pazarda bir adam öldürüleceği aklımın ucundan bile geçmezdi.
- 137 POLİS : Doğru, aklınızın ucundan bile geçmemiştir.
- 138 KOMISER : İyi ki eve gitmemiştim. İki kelime oradan, iki kelime öteden derken, içimde bir kuşku uyanıverdi.
- 139 POLİS : Herkese öyle olmuş, anlaşılan.
- 140 KOMISER : Kime sordunsa anlatırlar birbirini tuttu, değil mi?
- 141 POLİS : Tuttu - ya da, işte, tutmadıysa bile, son anlatılan ilk anlatılardan daha çok şey duymuş, ne de olsa!
- 142 KOMISER : O adam ne yapıyor orada? Elinde bir yaba, oturmuş

- kalması öyle! Görünüşü tam bir suçlu görünüşü! Herif yabıyla öldürmüştü, değil mi!
- 143 POLİS (fasıdayarak) : Öldürdü dedikleri de bu işte; Bartley Fallon'un ta kendisi!
- 144 KOMISER : Kaçmakla kurtulamayacağını anladi demek - başka düşünemeyen, bilmezlikten gelecek şimdi; ben yapışın kaçırdım, yok mu yal Ben Andaman Adaları'ndayken birisi daha oynamaya kalktıydı bu oyunu bana - ama boğuna; kurtulamaz elimden! Sen kenarda dur - çok uzaga da gitme - kelepçen de elinde olsun! (Bartley'e doğru yürür, kollarını kavuşturup tam karşısında durur.) Şey, söyle bakalım, John Smith'in başına gelenleri duydun mu?
- 145 BARTLEY : John Smith mi! O da nereden çıktı şimdi?
- 146 POLİS : Jack Smith, efendim - Kırmızı saçlı Jack Smith!
- 147 KOMISER (bir adam daha ilerleyip Bartley'in omuzuna vurur) : Jack Smith nerede?
- 148 BARTLEY (derin bir iç çekisiyle birlikte ağır ağır kafasını sallar) : Nerede acaba, gerçekten!
- 149 KOMISER : Söyleyecek bir şeyin yok mu bu konuda?
- 150 BARTLEY : Bu sabah şuraktaydım, şurada durmuş, tıktı söylüyordum tatlı tatlı - sonra da piposunu yaktı - kibriti şöyle bir sürdü ayakbaşınum topuğuna -
- 151 KOMISER : Sana üçüncü kere, son olarak soruyorum: Nerede?
- 152 BARTLEY : Söyleyemem, Tanrı'nın işine karışmak istemem ben. Hem kimse de bilmez bunu. İyi bir insan sanırsın, içi kötüdür; kötü sanırsın, iyidir. O Tanrı'nın bileceği iş!
- 153 KOMISER : Hadi, anlat diyorum, her şeyi anlat! Ne biliyorsan!
- 154 BARTLEY : Ne biliyorsam - iyi, anlatayım: Üç yer var gidebileceği, bir Cennet, bir Cehennem, bir de -
- 155 KOMISER : Sacmalama! Masal okuma bama! Ne olduysa, onu anlat!
- 156 BARTLEY : Anlaşılan, inançlarınız pek sağlam değil, ha? Papazların anlattığı bu. Yoksa siz de eski insanlar gibi şey mi inanıyorsunuz; hanı söylerler, gölge doluyor, ruh yoruluyor, vücut düşünür - Gölge! (Heyecanla doğrulur.) Ama daha on dakıka bile olmadı ben Jack Smith'i görelim, orada, demircinin köşesindeydi, kalabalığa karışıp yok oldu - Yoksa gölgesi miydi gördüğüm, ne dersiniz?
- 157 KOMISER (Polis'e) : Vıdandan azablı! Her şeyi söyleyecek şimdi!
- 158 BARTLEY : Hayali çıktı karşına, anlıyorum! Bu yaba-ıçlı! Bu yaba-olsaydı elinde, kendini koruyabilirdi belki!
- 159 KOMISER (Polis'e) : Söylediklerini yazmalıyım. (Defterini çıkarır.

- Bartley'e.) Söylediklerini yazıyorum; ona göre konuş.
- 117 BARTLEY : Keşke daha hızlı koşsaydım; böyle bir kuşku kalmazdı içinde o zaman! Hep birlikte Tanrı katına çıktığımız gün belki de gelip yapışacak yakama - hiç saçınan yaparızna bunu.
- 118 KOMİSER (yazar) : Hep birlikte Tanrı katına çıktığımız gün -
- BARTLEY : Herken de yolunm kesti hayali - her gün arkam sıra dolasır mı acaba bundan sonra, geceleri de soyunur mu ruhlar gibi? - Hiç saçınan yaparsa bunu, çok talihsiz adamımdır beni!
- KOMİSER (sert sert) : Doğruyu söyle bana şimdi. Sebep neydi bu canyete?
- BARTLEY : Sebep neydi, öyle mi?
- KOMİSER : Evet; sebep!
- BARTLEY : Bunu şimdi söylemeyeyim, daha iyi.
- 119 KOMİSER : Söyle diyorun, doğruyu söyle. Para mı?
- 120 BARTLEY : Yok canım! Arada bir ellerini de sokmasa Jack Smith'in ceplerine hiçbir şey girmezdi diyebilirim!
- 121 KOMİSER : Tarla yüzünden mi?
- BARTLEY (kızar) : Yok canım! Kimsenin malında gözü yoktu onun, öyle adam değildi!
- 122 KOMİSER : Söyle öyleyse nedeni! Güzellikle söylersen çok daha iyi olur senin için!
- 123 BARTLEY : Dilim varınyor söylemeye bir türlü - söyleyecek şey değil ki!
- 124 KOMİSER : Saklaman boşuna. Nasıl olsa öğreneceğiz sonunda.
- 125 BARTLEY : Eee, orası öyle, nasıl olsa öğreneceksiniz, daha şimdiden herkes biliyor zaten. Gelin, kulağımıza söyleyeyim bari. Yalan da söyleyemem hiç hem neye yarayacak? (Ehlini ağzına götürür; Komiser eğilir.) Sakın bur kasabaya kötü bir yer sanmayın; daha önce hiç böyle şeyler olmamıştır burada - Kitty Keary yüzünden, Jack Smith'in karısı...
- 126 KOMİSER (Polis'e) : Vur kelepçe şuna! Bu iş bu kadar! Ben söylemedim mi sana, "Hepsinin altırım ağzından, dilbül gibi konuşurumun," demedim mi! (Polis kelepçeği taker Bartley'in bileklerine.)
- 127 BARTLEY : Bu kelepçe de ne! Ah, Tanrım! Hep söyledim ya, her köhütlük gelip beni bulur şu dünyada! Sonunda kelepçe de vuruldu ellerime! Hiç saçınan, hiç! (Mrs. Fallon girer; arkasından diğer kiler. Konuşurken, arkasından gelenlere bakınaktadır.)
- 128 MRS. FALLON : Herkes yalancı bu kasabada, herkes yalancı; peynir ekmek yer gibi yalan söylüyorlar! Benim zavallı, dürtüst koca-cığım! Herkes onunla uğraşıyor! Yok Jack Smith'i öldürmüşümüş, yok bilmem ne! Biricik can yoldaşımı benim! Değil yalnız burada,

- acaba böyle daha beş kasaba bir araya gelse, ondan iyi, ondan terbiyeli bir insan bulunur mu içinde! Kime ne kötülüğü dokunmuş şimdiki kadarı! (Dönüp Bartley'i görür.) Neden bu gördüğümü Gözlerime inanmıyorum! Bartley Fallon, yanında polisleri Elleri de kelepçeli Ah, Bartley, ne yapın, ne yapın?
- 129 BARTLEY : Ah, Mary, gene bir talihsizlik geldi buldu beni! Hep söylemez miyim, yeryüzünde her köhütlük, her uğursuzluk -
- 130 MRS. FALLON : Ne yaptı, suçunu nedir? Yoksa gerçek değil mi bu gördüklerim?
- 131 KOMİSER : Suçu adam öldürmek! Onun için yakaladık.
- 132 MRS. FALLON : Kim söylemiş? Nerden biliyorsunuz? Siz inanmanın onlara! Hepsi yalancıdır bunları! Bırakın benim kocamı!
- 133 KOMİSER : Kocanızdan yana çıkmamız şüphilacak; ayıplanacak bir şey değil, ama konuşularınız için böyle kötü sözler söylemeyi! John Smith'i öldürdüğü için yakaladık kocanızı, kendisi de bir bir anlattı hepsini burada!
- 134 MRS. FALLON : Tanrım, sen korku, sen korku bizi, Tanrım! Peki, ne diye öldürmüş Jack Smith'i?
- 135 KOMİSER : İyisi mi öğrenin hepsini! Öldürdüğü adamın karısıyla iş pişmişler iyiyim araları -
- 136 MRS. FALLON (oturur) : Jack Smith'in karısıyla! Kitty Keary ile!
- 137 KALABALIK : Tanrım, alçak!
- 138 MRS. TULLY : Hem de alçağın alçağı! Yerin dibine geçesice! Bundan daha yüz kızartıcı bir şey olamaz.
- 139 BARTLEY : Amerika'ya kaçacağım kadını, Mrs. Fallon.
- 140 MRS. FALLON : Sen ne diyorsun, Mary? İnanma bunlara, beni dinle - memi senini! (Kulaklarını kapar.) Ah, ne içten pazarlıklı, ne kötü, pis herdimiş, değil mi? Tez günde canım çıksın, alçak seni!
- 141 BARTLEY : Sus da dinle, ne olursun! Dinle bak ne söyleyeceğim bir kerel!
- 142 MRS. FALLON : Kasabaya inerken, sen öyle arabada şikâyetim pükürüm olur da, sessiz, saygıdeğer bir insan gibi, ne köhütlükler yatarımş meğer yüreğimde!
- 143 BARTLEY : Ya siz aklınızı kaçırmışsınız toptan, ya da beni!
- 144 MRS. FALLON : Biz suçlulara yanmam, yıllar yılı sana kul köle oldum, ona yanarım - huysuzlanmak, iç çekmek, akırmak, tiksirmak, sızlanmak - hele o dilim korkustur, o papaz papaz doluşmalarımız! - neler çektin ben senden, neler, neler, ona yanarım! Kartı değeri bilmez herif seni!
- 145 BARTLEY : Dinle de anlatayım, karıcığımı!
- 146 MRS. FALLON : Kasabanın yüz karası oldun! Böyle şey duyulmuş

bile deşildi bugüne kadar bu memlekette!

(197) BARTLEY : Sen seni kesip de, beni dinleyecek misin?

(198) MRS. FALLON : Hani güzel bir kadın için olsa, anlarım; ama o bir buçuk metre boyunda, Kitty Keary gibi, kula kılıklı, takına dişli kartıçlı! Kul cezası bir şey değil, Bartley Fallon; gınlı gelince Tamur verecek senin cezanı; hepsini ödeyeceksin; kafandaktı, yitire-
gündeki bittin o kötülüklerin cezasını: çekeceksin; zavallı Jack Smith'in her damla karnı için cayır cayır yanacaksın ateşlerde!
(Jack Smith'in tırksu duyulur.)

Deniz kuykuru,

Toprak tızıntılı, kıskın,

Ağlar katısına

Kırmızı saç adamını!

(199) BARTLEY : Jack Smith'in sesi - ökümlerin tırkı söylediğini duyma-
mıştım hiç - benim arkama düşüdü herhalde, yabayı istemeye gel-
yord! (Geri çekilir. Jack Smith girer.) Biriniz verin şu yabayı, ve-
rin verin de, alsın gitisini!

(200) MRS. TARPPEY : Sen bize acı, Tamurml Kırmızı saçlı Jack Smithi!
Cenazesi kaldırılacak olan adam!

(201) JAMES RYAN : Mezardan mı çıkma geliyorsun?

(202) SHAWN EARLY : Canlı mısın, yoksa ölü müsün?

(203) TIM CASEY : Sen kendini misin, şimdi şu, kalbun içinde?

(204) MRS. TULLY : Ölüğkten vaz mı geçtiniz yoksa?

(205) MRS. FALLON : Ölü müsün, diri misin, her neysem, söyle o karnı
olacak Kitty Keary'ye, bıraksın benim kocamın yakasını, Ameri-
ka'ya kaçırmaya kalkmasını!

(206) JACK SMITH : Tamam, anlıyorum, toplan oynatmış bu kasabanın
insanları! Ne diye götürecekmüş benim karnı Bartley Fallon'u
Amerika'ya?

(207) MRS. FALLON : Seni birakacak, senden ayrılmak istiyor, Jack
Smith, benim kocama göz koymuş! İkiisi anlaşmışlar da, kaçıor-
larını bile nerdeyse.

(208) JACK SMITH : Bunun kim söylemişse, bana söyleşin de, kırayın ka-
fasını şuracıktal! Kim söyledi? Çabuk! (Tim Casey'ye) Sen mi söy-
ledin? (Shawn Early'ye) Sen mi?

(209) HEPST BİRLİKTE (kafalarını sallayarak geri çekilirler) : Yok, yok,
ben söylemedim!

(210) JACK SMITH : Öyleyse, kimden duyduunuz, onu söyleyin!

(211) HEP BİRLİKTE (Bartley'i göstererek) : O söyledi, o!

(212) JACK SMITH : Şimdi ben onun kafasını kırarım! (Bartley korkuyla

geri çekilir. Konuşlar Jack Smith'i tutarlar.)

(213) JACK SMITH (kurtulmaya çalışarak) : Bırakın diyorum, bırakın be-
ni! Bu bostan korkuluğu herifle kaçacak kadının aklına şaşarım!
Daha New York'un kapısından geri çevirtiler bunu (İleri atılmak
ister, tutarlar sırtıca), ağzında bir şırı yalan, yüreği kötülük dolu,
yanında bir başkasının karnısı! Bırakın diyorum, bir bıraksanız!
(Gene atılır, gene tutarlar.)

(214) KOMİSER (Jack Smith'i göstererek) : Polis, oğlum, kelepçeyi ça-
buk bu adama tak. Şimdi anlıyorum. Ölen, öldüren birbirine ka-
nıştı; bize oyun etmek istiyorlar, adaleti yanlış yola sürecekler.
Andaman Adaları'nda da başına gelmişti böyle bir iş! Mopsa
Oynağ'ndan bir adam bittini öldürmüştü -

(215) POLİS : Bu da öyle olabilir.

(216) KOMİSER : Şimdi bu iki adamı birlikte ölümlü yanına götürüleceğiz.
Jack Smith'in ölüsüyle karşılaşmamız gerek ikisini del

(217) JACK SMITH : Kararın kafasını, beyinini dağıttım benim ölümlü
bulanını!

(218) KOMİSER : Yardım çağırmanız gerekiyor. (Polis'in düdüğünü zılp
galınaya başlar.)

(219) BARTLEY : Beni düşündüren, şimdi, bu gece, bu Jack Smith'le İki-
mizi bir hıtereye koyarlarsa, sonra da onun keleşmesini çıkartlar-
sa, elleri serbest kalırsa, işte o zaman şıp diye bulurlar şuradıkları
ölümlü!

(220) KOMİSER : Hadi gelin bakalım! (Sığa dönerler.)

